

TEATRUL EVREIESC DE STAT DIN BUCUREȘTI „MERCADET, OMUL DE AFACERI” DE BALZAC

Data premierei: 10 noiembrie 1960. Regia: George Teodorescu. Decoruri și costume: Adina Reich.

Distribuția: Mauriciu Sekler (Mercadet); Sonia Gurman (Madame Mercadet); Erica Beneș (Julie, fiica lor); Carol Feldman (Minard); Isac Havis (Verdelin); Benno Popliker (Goulard); Isac Cassvan (Violette); Samuel Fischler (Pierquin); Dolly Schreiber (Mericoourt); Willi Rieber (De la Brive); Elias Bercovici (Justin); Lili Elinovschi (Virginie); Ruth Schnecker (Thérèse); Moise Bălan (Șeful creditorilor); Willi Becker, Ozi Segally, Bebe Bercovici, Tobias Bălan, Sami Goodrich, Sully Roizen, Solomon Cheptenaru, Rudi Rosenfeld (Creditori); Sully Roizen (Șef croitor); Bebe Bercovici, Rudi Rosenfeld (Ajutori); Betty Gherșin-Feldman, Mia Schmetterling, Ofelia Strul (Modistele).

Balzac n-a fost un dramaturg prin vocație, ba mulți dintre cititorii vastei sale *Comedii umane* nici nu știu că a scris și comedii dramatice. Cu toate acestea, *Mercadet*-ul balzacian, văzut la Teatrul Evreiesc de Stat din Capitală, ne-a oferit satisfacția unui text proaspăt, apropiat înțelegerii și sensibilității noastre de spectatori contemporani. Am spune, pe scurt, că și în teatru măiestrul autor a lăsat să i se întrevadă „gheara de leu”. Fiindcă, sînt în paginile din *Mercadet*, oameni și moravuri vii, o intrigă de comedie care „mișcă” o lume adevărată, adevărată atît pentru întia jumătate a secolului al XIX-lea, cît și pentru secolul nostru, în partea de capitalism

(încă) a globului. Piesa e o elocventă ilustrare a modului de viață, de pe o zi pe alta, pe care capitalismul îl rezervă, în cele din urmă, chiar și partizanilor săi, afaceriștii, speculanții de bursă. Soarta domnului Mercadet și a întregii sale familii depinde de hazard și fatalitate. Nici măcar inventivitatea, inteligența, capacitatea speculativă nu pot rezolva nimic. Numai împlinirea — îmbrăcată în hainele lui Godeau, un vechi prieten de afaceri, plecat, îmbogățit și întors din Indii — mai poate salva existența afaceristului prins în menghina propriilor speculații și a creditorilor. Alternativa e unică: Godeau, adică hazardul, „providența”, coincidența salva-

toare — sau inocul în Sena. E o alternativă încă actuală în Occident. De pe pozițiile vieții noastre socialiste, primim zbulciul lui Mercadet și suridem la ridicola și iluzoria soluționare a falimentului său. De pe aceste poziții am admirat și excelența punere în scenă a comediei lui Balzac la Teatrul Evreiesc de Stat.

Regizorul George Teodorescu a dat dialogului o sprinteneală, egalată doar de ingeniozitatea cu care au fost plasticizate sensurile, principale și secundare, ale comediei. Cu subtilitate și exactă informație culturală, George Teodorescu a situat istoricește comedia balzaca, ținând seamă de tehnica și construcția ei (mai mult sau mai puțin în prelungirea tradiției mollierești), cum și de spiritualitatea începutului de veac al XIX-lea, oferind simteza unui spectacol limpede și eficace. Deosebit de izbită socotim că este sincronizarea cuvînt-mișcare. Mișcarea scenică a fost executată tot timpul în cadența dictată de cuvînt, adică de sens, exact cum trebuie. Nici un amănunt nu a fost neglijat, fiecare amănunt a avut adresă. Bunăoară, „jocul scaunelor“: pentru fiecare creditor care-l vizitează, Mercadet așază un scaun în mijlocul încăperii, dar însăși această așezare urmărește građațiile sociale, Goulard bucurîndu-se de privilegiul unui fotoliu plușat, în timp ce lui Violette, om cu apucături cam țărănești, nu i se oferă decît un scaunel de lemn. Alt exemplu: corul lătrat al creditorilor. Însuși cuvîntul pe care-l pronunță creditorii, cerîndu-i lui Mercadet achitarea datoriilor pe loc, a sugerat regizorului soluția unui neîntrerupt hămăit, care trans-

Regia n-a ezitat să introducă și un moment de balet, în finalul actului I: o adevărată țîșnire coregrafică a coritorilor și modistelor, veniți să „îmbrace“ familia Mercadet. Subscriem la ideea regizorului, dar cu recomandarea unei sporite consecvențe: de ce nu o rezolvare în mișcare de balet și a finalului comediei înseși, foarte pretabil la o asemenea desfășurare, analog cu scena „îmbrăcării“? Mercadet și ai săi ar putea să încingă, aici, la sfîrșit, o bacanală în toată legea, luminată fantastic cu reflectorul miraculoasei și absurdei întoarceri a lui Godeau (pe care — scris Godot — spectatorii piesei contemporane a lui Beckett îl mai așteaptă și acum, la Paris, dar nu mai vine!)

Sub îndrumarea unei atari regii inteligente, nuanțate și pline de vervă, colectivul de la T.E.S. a funcționat cu mare precizie, dovedind o sudură de autentică echipă de teatru. Deasupra tuturor, monumentală — cum o cerea și rolul — interpretarea dată de Mauriciu Sekler lui Mercadet. Nici o intenție, măcar, de caricaturizare, nici o mișcare în afara desenului net și viguros al personajului, și totuși cu cîtă evidență, cu cît relief, a prins viață sub masca lui Sekler, arhetipul burghezului, tribulațiile la care îl supune însăși ordinea socială de el voită și susținută, capitalismul. Mercadet a fost masiv și expresiv, ceea ce a făcut mai evidente trăsăturile morale ale modelului social. Dacă totuși ar fi să formulăm o observație în legătură cu acest rol, excelent jucat, e că am vrea să i se adauge încă puțină vioiciune „pariziană“, peste cea pe care Sekler i-a dat-o pînă acum cu o brechtiană economie. (Mai precizăm că reușita, de care aminteam, în debi-tarea aparteurilor aparține în egală măsură și științei actoricești-regizorale a lui Mauriciu Sekler.)

Întreg restul distribuției a fost bine armonizat: omul potrivit la locul potrivit. Ne-a plăcut — lucru nu chiar atît de frecvent pînă acum la T.E.S. — jocul actrițelor, care au acționat cu eleganță și discreție: e vorba atît de Sonia Gurman (madame Mercadet) și Erica Beneș (o grațioasă Julie), cît și de Lili Elinovski și Ruth Schneckner în două roluri episodice de subrete. Dintre bărbați am reținut îndeosebi interpretările tinerilor Willi Rieber, fără cusur în dandyul De La Brive, și Carol Feldman, care a dovedit reale calități de amarez romantic în funcționarul

Cronica

formă metaforic pe domnii în frac în adevărați lupi cenușii, gata să-și sfîșie prada: capitalism sadea, la modul cel mai plastic! Nu mai puțin demnă de luare-aminte e tehnica aparteurilor, a frazelor pronunțate de personaje „pentru sine“, pe care spectacolul contemporan cu greu le acceptă. Aici însă, gîndurile rostite cu voce tare n-au deranjat nici o clipă, încorporîndu-se firesc în dialog, ba dîndu-i chiar o pigmentație inedită.

Minard, Isac Havis (Verdelin) și Samuel Fischler (Pierquin) au fost vîrstnicii care s-au ilustrat, mai mult decît alții, printr-un joc atent față de valorile textului.

Nu putem încheia mai nimerit aceste rînduri decît exprimînd lauda convenită spiritualelor și viu-grăitoarelor decoruri ale Adinei Reich. Pe un fundal tăiat în linie frîntă din panouri înalte, pictorița a fixat momente grafice reprezentative pentru epoca piesei, recapitulînd spectatorului utile noțiuni de istorie, geografie, știință și econo-

mie. Totul în maniera lui Daumier (publicația „Charivari“), inclusiv portretul lui Balzac. În planul întii și al doilea, scenografia a adus — din punct de vedere al culorii și al suprafețelor în decor și mobilă — atmosfera mediului și a vremii, cu tot ce avea încă proaspăt sau începînd să putrezească.

Teatrul Evreiesc de Stat din București a înregistrat cu *Mercadet* un net succes de regie, interpretare și scenoplastică, adică un autentic succes de colectiv.

Florian Potra

TEATRUL DE STAT DE OPERETĂ

„LYSISTRATA” DE GHERASE DENDRINO

LIBRETUL DE NICUȘOR CONSTANTINESCU ȘI GEORGE VOINESCU

Data premierei: 15 decembrie 1960. Muzica: Gherase Dendrino. Libretul: Nicușor Constantinescu și George Voinescu. Regia: Nicușor Constantinescu. Decoruri: George Voinescu. Costume: Mac Constantinescu și George Voinescu. Maestru de cor: Constantin Rădulescu. Coregrafia: Elena Penescu Liciu. Distribuția: Silly Popescu, Lucia Roic și Lidia Popescu (Lysistrata); Ion Dacian și Anton Negoțescu (Lycon); Virgînica Romanovski și Constanța Cîmpeanu (Lampyto); Bimbo Mărculescu și Toni Bulacici (Tarraxion); George Groner (Stilbonide); Maria Wauvrina și Silly Vasiliu (Glychera); Cella Tănăsescu și Vali Niculescu (Myrhina); George Hazgan și Nelu Marinescu (Theoros); N. Ionescu-Dodo și Mugur Bogdan (Cleon); Silviu Gurău și Bugarin Dușan (Polemos); Gabriel Gheorghiu și Mugur Bogdan (Actorul); Dia Panaitescu și Adriana Codreanu (Actrița—Pacea); Viorel Chicideanu și Mihail Petculescu (Jupiter); Ruxandra Argeșiu (Junona); Ștefi Pîrvulescu (Pallas Athena); Lia Turovski și Valeria Rădulescu (Afrodita); Mugur Bogdan și Aurel Grămescu (Marte); Iancu Groza și Bugarin Dușan (Hephaistos); Ștefan Glodariu și Constantin Drăghici (Hermes); Ștefan Teodoriu și Constantin Cociu (Thermogene); Paul Obogeanu (Pfalflaxios); Gh. Pufulete (Soldatul theban).

După o pauză mult prea lungă și nejustificată, Teatrul de Operetă ne-a înfățișat premiera *Lysistrata*, rezultat al fructuoasei colaborări dintre cunoscutul cuplu Nicușor Constantinescu-George Voinescu și valorosul compozitor Gherase Dendrino.

Cei doi scriitori și-au luat ca temă a libretului lor, una din cele mai acute probleme ale contemporaneității: pacea. Apelînd la un conflict ai cărui eroi fac parte din antichitatea elenă, premisele acestuia au rămas la fel de clare, de limpezi, de mobilizatoare pentru spectatorul din 1961. Pretextul e împrumutat de la Aristofan, dar libretul operetei se desfășoară cu totul altfel decît la „părintele comediei“, eroii, acțiunile lor, peripețiile dramatice fiind filtrate printr-o viziune modernă, contemporană.

Lupta pentru pace, visul milenar al omenirii, e astfel presărată cu aluzii actuale de către poetul luptător Lycon și de iubita sa, înțeleapta Lysistrata,

în opoziție cu cîrdășia neguțătorilor de arme și sacerdoților. Libretul e punctat cu accente de poezie de bună calitate, cu un lirism deloc desuet, cu un optimism mobilizator ce apropie cu atît mai puternic pe spectatori

Ion Dacian (Lycon) și Silly Popescu (Lysistrata)

